

Citační software

O software, který vám pomůže a usnadní práci

Vojtěch Zeisek

Katedra botaniky PrF UK, Botanický ústav AV ČR
<https://trapa.cz/cs>, zeisek@natur.cuni.cz

4. a 18. 11. 2022

Obsah

- 1 Obecně
- 2 EndNote
- 3 Mendeley
- 4 Zotero
- 5 Závěr

K čemu to je I

Usnadnění jinak pracného udržování citací

- V každém odborném textu, včetně BP, musí být veškerá tvrzení vždy doložena citacemi (Usus, 1800).
- Jinak text neprojde (Obhajoba & Komise, 2013).

Literatura:

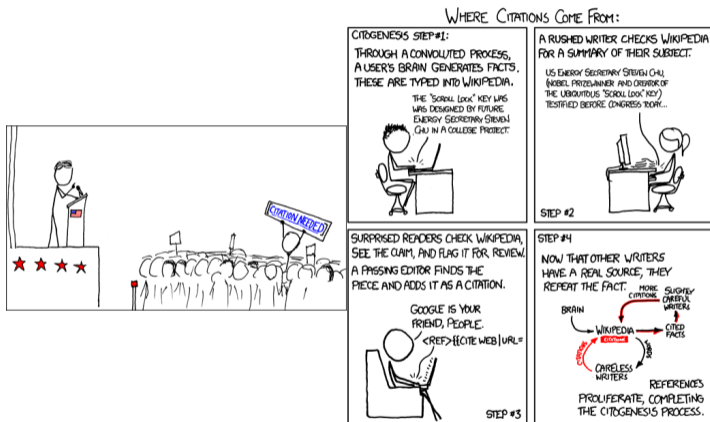
- Usus, Obecný Odborný 1800. Psaní odborného textu. *Journal of Understanding*, **1**, 209–216.
- Obhajoba, Veřejná & Komise Zkušební 2013. Hodnocení kvality. *Journal of Acceptance* (**2013**) 8–15.

Ručně to lze dělat dokud máte pár stránek textu, jednotky citací a nebudete měnit citace a nebudete měnit styl jejich zobrazení...

K čemu to je II

Tvrzení musí být doložená...

<https://xkcd.com/285/> a <https://xkcd.com/978/>

K čemu to je III

- V každém odborném textu, včetně BP, musí být veškerá tvrzení vždy doložena citacemi¹.
- Jinak text neprojde².

Literatura:

- 1 Usus, OO. Psaní odborného textu. J. Understand. 1, 209–216 (1800).
- 2 Obhajoba, V & Komise Z. Hodnocení kvality. J. Accept. 213, 8–15 (2013).

Chcete to dělat ručně? Vážně?

- Vše citované v textu bude v literatuře a naopak...?
- Budete mít stovky článků a desítky stran textu...?
- Vše bude mít jednotný styl...?
- Udržíte pořádek když to začnete měnit...?

Jaký citační software existuje – výběr I

- **EndNote** – placený software, zkušební 30 denní verze je dostupná na <https://endnote.com/>
- **EndNote Web** – kompatibilní k EndNote, pro uživatele z PŘF UK zdarma v rámci přístupu k [Web of Science](https://www.myendnoteweb.com/), viz <https://www.myendnoteweb.com/>
- **Zotero** – multiplatformní, freeware, open-source, dostupný na <https://www.zotero.org/>
- **Mendeley** – multiplatformní, freeware, dostupný na <https://www.mendeley.com/>, spojený s [Elsevirem](#) a [Scopusem](#)
- **RefWorks** – on-line služba, viz <https://www.refworks.com/>, spojeno s [ProQuestem](#)
- **JabRef** – multiplatformní, open-source, freeware, dostupný na <https://www.jabref.org/>, pracuje s [BIBTEXem](#)

Jaký citační software existuje – výběr II

- **BIBTEX** – multiplatformní, open-source, freeware, doplněk pro uživatele T_EXu, L_AT_EXu a X_YL_AT_EXu a jejich variant, viz <http://www.bibtex.org/>
- Základní nástroje pro správu citací jsou i v LibreOffice, v MS Office lze např. vytvořit a využít databázi v MS Access a propojit jí s MS Word
  - Funkčně to za specializovanými nástroji dosti zaostává...
- A mnoho dalších...
- Všechny nástroje se rozvíjí...
- Zvláště pro B_IB_TE_X existuje velké množství různých nástrojů (Kile a KBibTeX, ...)
- Je jedno, jaký nástroj si vyberete, s jedním se naučte pořádně pracovat a systematicky jej používejte...

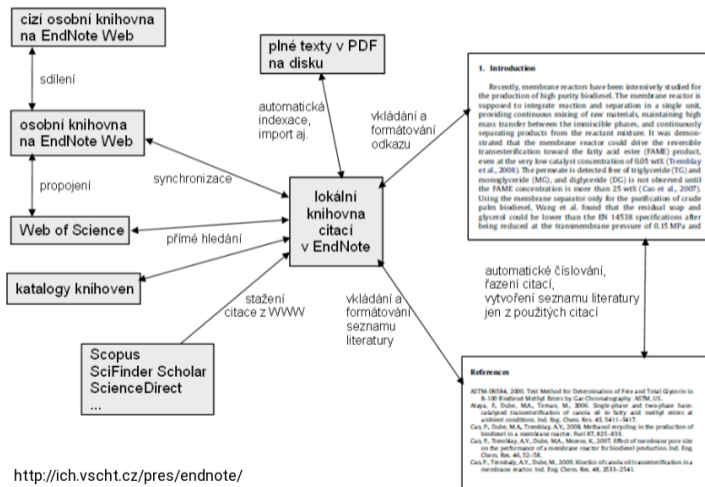
Co to umí

- Stáhnout citaci do databáze/knihovny (z WoS, Scopus, ...)
- Propojit citaci v dokumentu (v databázi, textu) s PDF fulltextu, webem časopisu, ...
- Vytáhnout informace (autor, titul, časopis, ...) z PDF (většinou), webové stránky článku, ...
- Pracovat s různými on-line zdroji
- Organizovat a prohledávat citace (klíčová slova, ...)
- Pracovat s textovým editorem/procesorem ([Word](#), [LibreOffice](#), $\text{\TeX}$, ...), vkládání citací do textu
- Upravovat citace v textu během psaní, upravovat aktuální bibliografii, ...
- Měnit citační styly v průběhu tvorby dokumentu
- Sdílet svojí knihovnu s kolegy (většinou)
- A mnoho dalšího...

Mapa funkcí na příkladu EndNote

U ostatních je to podobné...

<http://ich.vscht.cz/pres/endnote/>

Stáhnutí citace

- Většina on-line databází nabízí možnost exportu záznamu v různých formátech — většina programů umí importovat víc formátů ...

Web of Science [v.5.25.1] - Web of Science Core Collection Full Record - Mozilla Firefox

https://apps.webofknowledge.com/full_record.do?product=WOS&se...

Web of Science [v.5.25.1] - Web of Sci...

Web of Science InCites Journal Citation Reports Essential Science Indicators EndNote Publns Sign In Help English

Web of Science Clarivate Analytics

Search Search Results My Tools Search History Marked List

Context Sensitive Links Look Up Full Text Save to Other File Formats Add to Marked List

The ethics of citation: A matter of science's family

By: Palevitz, BA (Palevitz, BA)

SCIENTIST
Volume: 11 Issue: 12 Pages: 8-8
Published: JUN 9 1997
[View Journal Impact](#)

Abstract
Citation ethics: Responsible scientists owe it to their colleagues to be fair in recognizing their contributions by citing prior work; while this may seem self-evident, a surprising number of researchers and journal editors take a cavalier attitude toward such a basic "family" value," maintains Barry A. Palevitz, a research professor in the department of botany at the University of Georgia.

Save to Other File Formats

- Save to EndNote online
- Save to EndNote desktop
- Save to ResearcherID - I wrote these
- Save to Other File Formats**
- Save to RefWorks

Citation Network

- 9 Times Cited
- 7 Cited References
- [View Related Records](#)
- [Create Citation Alert](#)
- (data from Web of Science Core Collection)

All Times Cited Counts

- 9 in All Databases
- 9 in Web of Science Core Collection

Mendeley web

Knihovna je dostupná on-line, „sociální“ funkce, sdílení, databáze literatury, ...

Sociální funkce

Knihovna on-line

The screenshot displays the Mendeley web interface. On the left, there is a sidebar with navigation options like 'MY LIBRARY', 'All Documents', 'Favorites', and 'My Publications'. The main area shows a list of documents in the user's library, including titles like 'Gaps in maps: disjunctions in European plant distributions' and 'Post-molecular systematics and the future of phylogenetics'. A detailed view of a selected article is shown on the right, titled 'Nucleotide diversity at two phytochrome loci along a latitudinal cline in *Pinus sylvestris*'. The article details include the journal 'Molecular ecology' (2003), volume 12, issue 5, pages 1195-206. The abstract discusses genetic differentiation and adaptation in pine populations. Below the abstract, there are sections for 'Author-supplied keywords' and 'Related' articles.

https://www.mendeley.com/

Elektronická databáze

Mendelej

Dostupný zdarma, multiplatformní, s možností on-line synchronizace (zdarma 2 GB prostoru, víc lze dokoupit), ...

The screenshot displays the Mendelej software interface. On the left, a list of references is visible, including entries by Lارسن (1996), Lارسن (1999), and others. The main window shows a detailed view of a reference titled "Two new species of *Valeriana (Valerianaceae)* from the mountains of northern Andes". The article details include the authors (Lارسن & Dávila), the journal (Monsis Journal of Botany), the volume (11), the year (2010), and the pages (1-6). The abstract is also visible, discussing the discovery of two new species of *Valeriana* in the mountains of northern Andes. The interface includes a search bar, a list of references, and a detailed view of a selected reference.

<https://www.mendeley.com/>

Mendeley web

Knihovna je dostupná on-line, „sociální“ funkce, sdílení, databáze literatury, ...

Sociální funkce

Knihovna on-line

The screenshot displays the Mendeley web interface. On the left, there is a sidebar with navigation options like 'MY LIBRARY', 'All Documents', 'Favorites', and 'My Publications'. The main area shows a list of documents, with one selected: 'Gaps in maps: disjunctions in European plant distributions'. A detailed view of this article is shown, including its title, authors (Green R, Drake A, et al.), journal information (New Journal of Botany), and abstract. The abstract discusses genetic divergence and phylogenetic relationships in Pinus sylvestris. Below the article, there are sections for 'Author-supplied keywords' and 'Related' items. On the right side, there is a 'Readership Statistics' section showing 74 readers on Mendeley, broken down by discipline and country.

https://www.mendeley.com/

Nucleotide diversity at two phytochrome loci along a latitudinal cline in *Pinus sylvestris*.
by M R Garcia Gil, M Mikonen, O Savolainen

Readership Statistics
74 Readers on Mendeley

- By Discipline
  - 93% Biological Sciences
  - 2% Environmental Sciences
  - 2% Earth Sciences
- By Academic Status
  - 20% Researcher (at an Academic Institution)
  - 38% Post Doc
  - 20% Ph.D. Student
- By Country
  - 3% Spain
  - 4% United States
  - 3% Austria

Abstract
Fewer tree species provide many examples of well-studied adaptive differentiation, where the search for the underlying genes might be possible. In such tree species and in our common conditions in a greenhouse, northern populations set but earlier than southern ones. A difference in latitude of origin of a degree corresponded to a change of 1.4 days in number of days to terminal bud set of seedlings. Earlier physiological and ecological genetics work in conifers and other plants have suggested that such variation could be governed by phytochromes. Nucleotide variation was examined at two phytochrome loci (PHYB and PHYD) in herbarium of the Andrijašković Institute PH10 and PH40, respectively, in three populations: southern Finland, southern Finland and northern Spain. In total samples of 12–25 sequences (2300 and 1156 base pairs of the two loci) we found very low nucleotide diversity, π was 0.002 and 0.002 at PHYB and PHYD loci, respectively. There was no functional differentiation between populations at the phytochrome domains of either locus. The overall silent variation was also low: only 0.024 for the PHYB locus. The low estimates of silent variation are consistent with the expected low polymorphism substitution rates between *Pinus* species and *Pinus* sites at the PHYD locus. Despite the low level of nucleotide variation, haplotype diversity was relatively high (0.42 and 0.43 for fragments of 1156 nucleotides of the two loci).

Author-supplied keywords
Adaptation, Botanical, Conifers, Molecular, Finland, Genetic Variation, Coniferophyll, Herbarium, Herbarium, Herbarium, Phytochromes

Related
Sequence variation patterns along a latitudinal cline in Scots pine (*Pinus sylvestris*): Signs of clinal adaptation?

Elektronická databáze

Import ze stránky časopisu do Mendeley

Článek se nainportuje do on-line knihovny a z ní se synchronizuje do aplikace v počítači

- Lze importovat z webových článků časopisů, z on-line databází, z PDF článků, z jiných citačních nástrojů, ...

The screenshot shows a Mozilla browser window displaying a Scopus document page. The page title is "Document details" and the article is "Diploids of the *Valeriana officinalis*". The article is from "Willdenowia", Volume 47, Issue 3, October 2017, Pages 189-192. A "Save to Mendeley" menu is open, showing a list of citation managers and services. The menu items include: CiteSpace, crossref.org, Časopis Živa, eBooks | SciVerse, Electronic Sites of Botany, Plant Biology & Science Journals, Fulltexty TF, Google Scholar, JSTOR: Home, Katalogy UK, KBD: Kew Bibliographic Databases: Search page, MedLibraryAlert, Osel, Preslia - The Journal of the Czech Botanical Society, PubCrawler, Web of Science, ResearcherID.com, ScienceDirect, Scopus, and SpringerLink. The "Save to Mendeley" option is highlighted in blue.

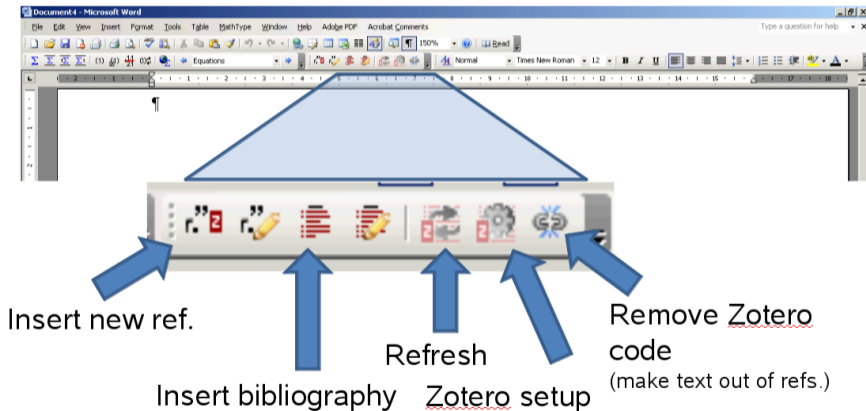
Knihovna v Zoteru

- Zotero (<https://www.zotero.org/>) má doplněk pro prohlížeč (Mozilla Firefox, Google Chrome a odvozeniny, Apple Safari a MS Edge) a samostatnou aplikaci pro MS Windows, macOS i Linux

The screenshot shows the Zotero desktop application. The main window displays a list of search results for the query "A phylogenetic analysis...". The results list includes various scientific papers, with the selected item being "A phylogenetic analysis of Primulae s.l. based on internal transcribed spacer (ITS) DNA sequence data" by Martini et al. (2020). The right-hand pane shows the details for this selected item, including the title, authors (Martini, E., Oberprieler, C., Helbig, F. H.), and the date (25. 8. 2020 9:58:38). The left-hand pane shows the library structure, with folders like "Moje knihovna", "Andy", "Apkoxie-metabolity", "Asteraceae", "Biogeografie", "Brassicaceae", "Arabidopsis", "Biologie", "Evolution", "Fylogenetika", "Genetika", "Kaukaz", "Metody", "Software", "Mikrobiologie", "MOS", "Ornith", "Polyploidie", "Populace_genetika", "PASCOT", "Taxonomie", "Valeriana", and "Vitis".

Vkládání do Wordu nebo podobného programu

- Zotero a Mendeley spolupracují s MS Office i **Libre Office** na Windows, macOS i Linuxu, komerční programy obvykle jen s MS Word na MS Windows nebo macOS

Praktická ukázka...

Vkládání a správa citací ze Zotera do textového procesoru

The screenshot shows a LibreOffice Writer window with a document titled "description Sect. Bracteata v05.odt". The document text is partially visible, showing a list of references and a paragraph about the genus *Valeriana*. A Zotero window is open, displaying a list of references with columns for "Název" (Title), "Tvůrce" (Author), and "Rok" (Year). The selected reference is "Bell, Charles D. 2005. Dating the Dipsacales: comparing models, genes, and evolutionary implications." The Zotero window also shows a "Save to Zotero" button and a "Zotero" toolbar. A "Mojí knihovna - Zotero" window is also visible, showing a tree view of the library structure.

Špetka typografie a usnadnění práce I

● **Používejte styly!**

- Můžete formát nadpisů, odstavců apod. měnit centrálně — změny se ihned projeví všude (ručně vždy někde něco zkazíte...)
- Text bude mít jednotný vzhled, styly logicky povedou čtenáře
- Ze stylů nadpisů lze na pár kliknutí vygenerovat hierarchický obsah (samozřejmě nastylovatelný)
- **Needitujte ručně** vzhledy odstavců, speciálních formátů (pro zdrojový kód, ...) — vše řešte přes předdefinované styly
- Na začátku je s tím víc práce, ale celkově se velmi vyplatí

● **Používejte křížové odkazy a pole!**

- Slouží jako propojení mezi prvky dokumentu — typicky jako odkaz na obrázek apod. (lze odkázat na jeho různě zformátované číslo, stránku, ...)
- Číslování obrázků, tabulek, apod. se automaticky aktualizuje při přidání/odebrání/přesunutí, stejně tak odkazy na daný obrázek/...
- Lze automaticky vygenerovat seznamy obrázků/tabulek/...

Špetka typografie a usnadnění práce II

- Často ukládejte, včetně **záloh**, ukládejte různé verze — můžete se k něčemu vrátit
  - Užitečné je použít nějaký nástroj pro správu verzí — základní funkce jsou v Office sadách, pokročilejší uživatelé mohou použít třeba **Git** — v případě potřeby se můžete vrátit k předchozí verzi dokumentu
- Seznamte se se **základními typografickými pravidly**
  - **Typografie** (grafická úprava textu) slouží k tomu, aby se text dobře (pohodlně) četl (a zároveň dobře vypadal)
  - V odborném textu sjednocuje styl psaní např. jednotek, odborných jmen *kurzívou* apod., což usnadňuje orientaci v textu a odstraňuje nejasnosti při čtení
  - Pro angličtinu viz např. **Wiley House Style**
- Čtěte nápovědy svých programů
  - Ať už používáte cokoliv, používejte to efektivně
  - Vaše programy možná (určitě:-) umí víc, než si myslíte...
  - Děláte-li ručně nějakou nudnou opakující se práci, určitě na to existuje jednoduchá automatická funkce...

Špetka typografie a usnadnění práce III

- Odkazy na návody
  - [Jak vytvořit závěrečnou písemnou práci](#) — návod původně pro OpenOffice, ale logika je platná pro všechny podobné programy
  - [Kniha LibreOffice Writer: Praktický průvodce](#) — vše, co jste potřebovali vědět
  - [Návody, formátování, ...](#)
- Aby text vypadal dobře, je lepší se vyhnout kancelářským sadám (MS Office, LibreOffice, apod.) a použít raději nástroj specializovaný na sazbu
  - Nejjednodušší je text za použití stylů napsat v nějaké Office sadě a vysázet ve **Scribu** (<https://www.scribus.net/> a <https://scribus.cz/>, což je program specializovaný na sazbu, podobně jako [Adobe InDesign](#)) nebo v něčem podobném

Užitečné odkazy

- EndNote: <https://endnote.com/>
- Zotero: <https://www.zotero.org/>
- Mendeley: <https://www.mendeley.com/>
- Tutoriál k EndNote: <http://ich.vscht.cz/pres/endnote/>
- Návod na Mendeley: <https://www.linuxexpres.cz/software/mendeley-a-mate-poradek-v-publikacich>
- Návod na Zotero:
https://www.zotero.org/support/quick_start_guide
- BIB_TE_X a X_YL_AT_EX (v Linuxu):
<https://www.linuxexpres.cz/software/kile-a-kbibtex>
- Vizuální editor pro X_YL_AT_EX (pro všechny systémy): [úvod](#) a [podrobnější návod](#)

Děkuji za pozornost...

<https://phdcomics.com/comics/archive.php?comid=1732>

...otázky?